

УКРАЇНА – РОСІЯ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ВІДМІННОСТІ

Рябенський

Валентин Степанович

провідний інженер Інституту
культурології Національної академії
мистецтв України

Рябенський

Валентин Степанович

ведущий инженер Института
культурологии Национальной
академии искусств Украины

Valentyn Riabenkii

leading engineer at the Institute
of Cultural Studies at the National
Academy of Arts of Ukraine

***Анотація.** У статті розглядається питання, що стало приводом для дискусії багатьох генерацій. Намагання сформувати упродовж століть стійке сприйняття однорідності українсько-російського культурологічного простору у свідомості численних поколінь є своєрідним догматичним полоном. Визначення культурологічних відмінностей у ментальності народів, що є географічними сусідами, певною мірою, може викликати когнітивний дисонанс — психологічний дискомфорт. Утім, на користь зазначеного свідчать наведені у статті дані щодо походження та семантику імен і прізвищ історичних постатей Російської імперії; сукупність ознак формування фіно-тюркської історичної спільноти сучасної Росії — заселення Мещери (Середньоруська рівнина) татарськими іліями та поступове їх зрощення з корінним фінським населенням Московії, а в майбутньому Російської імперії. Публікація знайомить із археологічними розвідками графа А. С. Уварова, проведеними за результатами розкопок курганів мері, а також з висновками краніологічних досліджень професорів А. П. Богданова, К. М. Бера.*

***Ключові слова:** слов'янський етнос, татарські ілії, краніологічні дослідження, культурологічні відмінності, етимологія імен та географічних назв.*

***Актуальність.** Сучасний світ, взаємодія його соціальних, культурологічних, економічних відносин та історичних процесів вимагають адекватної відповіді на реалії сьогодення. Основне завдання гуманітарної наукової думки, зокрема культурології — вчасно реагувати на виклики сучасності щодо спотворення уявлення про історію становлення та розвитку народів. На зазначене доречно згадати висловлювання Віссаріона Бєлінського: “Свобода творчості легко узгоджується зі служінням сучасності; для цього не потрібно писати на теми, що базуються на домислах; гвалтувати фантазію; для цього треба бути тільки громадянином, сином свого суспільства і своєї епохи; з'єднати свої прагнення з його прагненнями; для цього потрібна симпатія, любов, здорове практичне почуття істини, яке не відокремлюється від справи, а твори від життя...” [2, 286]. Утім, амбіції керівництва та політичних еліт ряду сучасних держав викривлюють загальну картину світу та вносять дисонанс в органічний розвиток історичного поступу людства, так би мовити, деформують культурологічний простір. Україно-російська практика соціально-історичної взаємодії є яскравим прикладом результату системного спотворення всього культурно-історичного контенту заради підтримки легітимності влади.*

Розмаїття мов, традицій, обрядів, вірувань, догм, світоуявлень, релігій, історичних подій, хитросплетіння політичного контенту тощо створює умови для взаємопроникнення соціального континууму на географічно-суміжні території України і Російської Федерації та сприяє помилковому уявленню про їх спорідненість: географічно — поруч, а ментально — різні. Ці відмінності у мисленні, поглядах на світ спостерігають ще історики періоду становлення та розвитку Моксель-Московії-Тартарії (сучасної Росії): Олександр Гваньїні, Андрій Лизлов, Олександр Радшин, Джелал ад-Дін Мангуберді, Мавро Орбіні, Джованні да Пано Карпіні, Абу-ль-Маалі аль-Джувайні, Ібн Хальдун, Ібн Фадлан тощо. Цікавими є розвідки й угорського дослідника минулого століття Ласло Бендефі. Перелік авторів можна продовжувати. Вивчення праць цих вчених дає розуміння про тогочасну перцепцію культурологічних комунікацій України (Руси) та Росії (Моксель, Московії, Тартарії), що докорінно відрізняється від нав'язуваного сучаснику сприйняття духовної та ментальної спорідненості “двох слов'янських народів”.

І як результат — постає питання: про яке слов'янське братерство йде мова?

Потреба у спростуванні міфів про єдиний культурологічний простір України (Руси) та Росії (Тартарії), про спільне слов'янське коріння України (Руси) та Російської Федерації, про “спільне древо”, як часто висловлюється академік НАН України П. П. Толочко, і як підсумок — з'ясування корінної відмінності культурологічних просторів, визначила мету даної статті. Узятя до розгляду тематика містить широкий діапазон аспектів: етнічний, лінгвістичний, родоплемінний ареол проживання, побут, традиції, мови, звички, ментальність, художньо-прикладне мистецтво, економіку, виробничі сили, виробничі відносини тощо. Проте, зосередимось у даній статті на доказах етимології імен й прізвищ знаних родів Російської імперії, засадах формування фіно-тюркської історичної спільноти населення Московії (Тартарії), результатах археологічних та краніологічних досліджень.

Наявність великої кількості фактів з історії, культури, лінгвістики у значному масиві праць російських, французьких, англійських, американських, угорських, скандинавських, казахських, польських, арабських, тюркських, українських учених як сучасних, так і попередніх епох дозволяє з великою

долею впевненості стверджувати, що основою Московії — сучасної Росії — є тюркомовні народи, які й дотепер заселяють безкраї її території.

Якщо до монгольського вторгнення (1238 р.) основними етносами Московії (Моксель) були фіно-угорські, то згодом, переважно, тюркські. За свідченням мандрівників того часу, на території майбутньої Московії не було якихось більш-менш великих поселень, народ вів напівдикі існування та жив по лісах. Татаро-монгольська анексія зіграла вирішальну/видатну роль у розвитку економіки та становленні Російської державності. У 1272 році за указом Менгу-Тимура (за літописами — Мангутемір, Мунке-Тимур) проводиться перепис населення, під час якого на частині володінь роду Чилаукуна (дикі землі за Москва-рікою) засновується московський улус (монг. — плем'я, люди, народ, спільнота, військо, держава) й, відповідно, місто Москва (за дослідженнями російського вченого О. Радшина). Надаючи допомогу Православній церкві у примусовій християнізації та закріпаченні тубільних племен угро-фінів (на чому постійно наголошували Митрополит Золотої Орди Кирило та єпископи Мещерського і Темниковського улусів), що призводила до прикріплення людної до храмів й зростання військових та загальнодержавних ресурсів, Менгу-Тимур передає землі Московського улусу Петру Ординському (сину Берке-хана), після прийняття ним християнства. Підтвердженням татарського походження Петра-царевича є тамга (родовий знак династії, герб) на його могилі, однієї з перших в клітках Архангельського собору Московського Кремля — усипальниці російських царів та ханів.

Заселення московських земель переважно тюркськими родами ширинів, баринів, дулатів та, особливо центральної частини Московії — династією каракиреїв, засвідчують й надгробні плити поховань на Кулішках. “Кара” — тамга каракиреїв у вигляді “вилкообразного хреста” — наявна на стягах міста Москва (і тільки над нею “чорного кольору”) [14]. Аналогічна тамга присутня на гербі Глинських — рід Мамаєв, на полі якого розташована й друга тамга — роду Дулатів. До речі, одна з величних веж Симоновського монастиря має назву Дуло на честь роду дулатів. Слід зауважити, що на могильних плитах тамга родів дулатів і каракиреїв — перших мешканців поселення Москва — присутня не тільки на Кулішках, але й на багатьох

плитах інших старих монастирських та міських кладовищ Москви, зокрема Старосимоновського монастиря (Москва), Лужицького монастиря (Можайськ), а також на старовинних кладовищах міст Калуга (татарською “застава”), Вязьма. Значимо, ніяких поховань із позначенням родоvodu Рюриковичів не знайдено — це теж російський міф.

На підтвердження нашої думки доречно пригадати й Велику Ясу Чингізхана (закон, поведінка), що дозволяє дійти певного висновку. Для цього наведемо фрагмент спогадів перекладача та супутника Джованні да Пано Карпіні брата Бенедикта Поляка, який добре володів уйгурською мовою та особисто спілкувався в ставці з ханом та з багатьма Чингізидами: “Він (Чингізхан) також установив, щоб (татари) підкорили всі землі світу та не уклали мир ні з ким, хіба тільки ті самі відкрито та беззаперечно не здадуться їм, і на цей випадок наказано щадити простих людей, а всіх найбільш знатних умерщвляти” [21]. Наведене висловлювання залишає питання та викликає сумнів щодо інтерпретацій російських “літописців” про правління княжого роду Рюриковичів та їхніх спадкоємців. Упередженість у дослідженнях російських вчених та публіцистів із цього питання викликає посмішку. Ще б пак! Надто дорога ціна. Отже, історичний період, на який посилаються дослідники НАН Росії як на період окупації Суздальських земель та початок формування “слов’янського” етносу Російської Федерації, насправді був епохою завоювання землі Моксель (Ростово-Суздальської — назву введено за часів Катерини II) войовничими татарськими родами. І це є ключовим лицемірством та найбільшим міфом Російської Федерації, оскільки відбулась стовідсоткова анексія територій, землі країни почали заселяти тюркомовні роди на чолі з ханами. А не слов’яни!

Не засвідчує єдиного слов’янського етносу і автор “Повісті минулих літ” Нестор. І згадування слів російського вченого В. О. Ключевського: “Великоруське плем’я...було наслідком нових різноманітних впливів..., причому краї, що лежали поза старою корінною Руссю і в XII столітті були більш іноземними, ніж руським краєм. Фінські племена розташувалися серед лісів та боліт центральної й північної Росії ще в той час, коли не було помітно жодних слідів присутності слов’ян” [13]; і факти, наведені російським істориком М. М. Карамзіним: “Жили тоді... Меря навколо Ростова й на

озері Клещині, ...Мурома на Оці, де ця ріка впадає в Волгу; ...Весь на Білоозері; Перм у названій так губернії; ...Печора на річці Печорі... Наша великоросійська фізіономія не зовсім точно відтворює спільнослов’янські риси...” [12] свідчать, що північні та центральні райони Росії заселяли фінські племена: мурома, весь, меря, мешера, мокша, печора, мордва, марі, вотяки, чохлама, хохлома та інші. Отже, цілком слушним є висновок, що етнос Росії — це фіно-угро-татарський народ.

Російські вчені намагались через уведення поняття “в’ятичі-слов’яни” та обстоювання їх нібито плавного “перетікання” із земель Русі до центральних районів Московії — до річок з фінською назвою Ока (ЖОКІ), Протва, Москва, Силва — довести історію розвитку слов’янства Московії. Однак, цілком слушно виникає питання, що робить, так би мовити, слов’янське плем’я в’ятичів на річці В’ятка, розташованій за тисячі кілометрів на північному сході Русі, на просторах, вкритих непрохідними лісами та болотами з суворими умовами проживання? Який сенс залишати м’який клімат та південні родючі землі Русі, де ще багато незаселених територій? У реальності, просування військ хана Батия на захід позначається переселення іліїв (родів) тюркомовних народів: “Хан Батий після завоювання країни Моксель (Московії — В. Р.) розділив цю землю між своїми братами, сім з яких оселилися на землях сучасної Московії” [8]. Заслуговує на увагу свідчення історика М. І. Смірнова: “Після спустошення московської землі татарські війська під орудою Батия не пішли назад до Азії, на цей раз вони залишилися” [17]. Десятки татарських іліїв залишилися на теренах Калузькі та Смоленські землі, заснувавши багато містечок та сіл з історичними “руськими” назвами: Вязьма, Татарське, Баскаково, Годуново, Царьово, Займище та інші.

Значущим для розгляду обраної теми є також аспект віросповідання володарів земель Моксель - нащадків Чингісхану, оскільки прийняття татарами християнства мало на меті покласти на “єдину” релігію відповідальність за об’єднавчу ідею, що позначилось на засадах формування фіно-тюркської історичної спільноти населення Московії (Тартарії). Першим ханом улусу Джучі, який прийняв християнство був Сартах — син хана Батия. Син першого володаря землі Мешера хана Чілаукуна (Бахмета із роду ширинів) — Беклемиш приймає християнство та у хрещенні отримує ім’я Михайло

Тверський (від назви заснованого ним міста Твер). Нашадки Михайла Тверського — син та онук — іменуються як князь Федір та князь Юрій: “В лето 6706 Князь Ширинский Бахмет Усейнов син пришел из больше Орды в Мещеру, и Мещеру воевал, и засел ее, и в Мещере родился у него сын Беклемиш. И крестился Беклемиш, а во крещении имя ему Князь Михайло, и в Андрееве городке поставил храм Преображения Господа нашего Иисуса Христа, и с собою крестил много людей. У Князя Михайло сын Князь Федор. У Князя Федора сын Князь Юрь” [15].

Землі ядра майбутньої Московської держави були розбиті на улуси домену Золотої Орди: “Ось як далекоглядно розподілялися землі між братами хана Батия. Кожен улус мав можливість прирощувати свої володіння...

1. Улус хана Батия — територія між ріками Волга та Урал: можливість приросту земель на сході, заході, півдні.

2. Улус хана Берке — територія західного Прикаспію: можливість просуватися на південь і північ.

3. Улус хана Беркечара — територія Темніковської Мещери: перспектива прирощувати землі на південь та схід (до Волги).

4. Улус хана Шейбана — територія сучасного Північного Казахстану — від Кустаная до Уральська: можливість прирощувати улус на північ та схід.

5. Улус хана Тангута — басейн річки Сирдар’я: була змога нарощувати терени до Каспію та на північ до володінь Шейбана.

6. Улус хана Бувала — територія між річками Дон та Дніпро: міг рухатись на захід та північ.

7. Улус хана Чилаукуна — територія сучасних Московської, Володимирської, Івановської, Тверської та частини Калузької, Рязанської, Ярославської, Костромської областей, так звана Мещера: міг прирощувати улус на захід та північ.

8. Улус хана Чимпая — територія сучасних Комі-Перм’яцької, Удмуртської, Марійської Автономних Республік та східна частина В’ятської області: можливість розширення улусу на північ та схід.

9. Улус хана Мухаммеда — східна частина сучасної Волгоградської області та заволзька частина Ярославської, Костромської і Нижегородської: міг розширяти терени на північ [3].

Північним кордоном слугували витoki річки Волга. Якщо говорити про Мещеру, яку “воював та посів Бахмет Усейнів син”, слід розуміти ту її час-

тину, яка не відійшла до земельних володінь хана Беркечара. Кордоном володінь між ханами Беркечаром та Чилаукуном (Уковичем) була річка Ока. Правий берег річки належав Беркечару, лівий — Чилаукуну. Цікавий факт: у XII–XVI ст. назвою “Мещерська земля” позначали, так звану, “велику руську рівнину” — від Рязані та Калуги до Твері, та Нижнього Новгороду північним кордоном слугували витoki річки Волга, а південним — витoki річки Оки. На території сучасної Тверської області родичі та нащадки хана Беклеміша (Михайло Тверський) заснували поселення: Твер (“Андрієв городок”), Кашин, Калязин, Холм, Стариця, Зубов, Микулин (нині село Микуліно Московської області), Білий городок, Вертязін та інші. Із цих поселень вийшли десятки княжих родів Чингізидів, що нині іменуються “руськими”: Кашини, Холмські, Микулинські, Зубаті, Зубцови, Старицькі, Беклемішеви, Мосальські, Мещерські.

Разом із Чингізидами на терени Тмутаракані та Мещери, як ті землі називалися у XIII столітті, переселилися сотні тисяч тюркомовних мешканців, десятки тюркомовних родів, а саме: татари, каракиреї, ширини, барини, аргини, дулати, мангити, кияти, кипчаки, киянити, меркити, канирати та інші. З появою тюркського населення починається бурхливе будівництво міст Московського улусу, як-от: Калуга, Вязьма, Радонеж, Боровськ, Верея, Руза, Серпухов, Кашира, Темніков, Мосальск, Нова Рязань, Наровчат, Мещовск, Беклемішев та інші. Зводяться близько сотні нових міст по річці Волга; фортеці Орехов, Корела, Ладога, Ямгородок, Копор’є, Порохов, Ізборзьк тощо. Розвиткові землі Моксель зараджують знання китайських науковців, які були радниками татарських ханів, зокрема сприяли становленню ямської служби тощо. Московська “канонічна” християнська церква приносить присягу на вірність Чингісхану й більш як на декілька століть стає надійним форпостом великої Орди. Утім, московіти шанують татарські звичаї і до 1651 року моляться в церквах у шапках. Йде формування історичної фіно-угро-тюркської спільноти та її еліти — соціуму майбутньої Росії.

Підтвердження зазначеному знаходимо в іменах та прізвищах багатьох знатних родів та “руських” великих князів та царів, які правлять дотепер. Усі “старі царі” (термін XVII–XVIII ст.) включно із Петром Першим були татарського походження (наступні — вели родовід від німецького коріння),

а імена та прізвища, після навернення у християнство, отримували, зазвичай, грецькі. Процес формування прізвищ потребував більше часу та набув масового вжитку тільки наприкінці XIX ст. після опублікування спеціального указу Сенату Російської імперії 1887 року, яким засвідчувалось зміцнення державної влади та більш повний та точний облік населення. На межі XVIII–XIX ст. під впливом російської адміністрації тюркомовне населення було змушене змінювати свою особливу систему сімейного імення шляхом додавання суфіксів -ов/-єв або -ін до прадавніх арабо-мусульманських імен. Проілюструємо думку стислим переліком прізвищ письменників, видатних російських діячів, чия родословна починається з генетичних татар, а саме: Аксаков, Аракчєєв, Аляб'єв, Ахматов, Бакаєв, Батурін, Бердяєв, Булгаков, Бунін, Годунов, Голєніщєв-Кутузов, Горчаков, Давидов, Державін, Єрмак, Ізмайлов, Карамазов, Кармазин, Корсаков, Кутузов, Мусіні-Пушкіні, Мічурін, Огарьов, Поліванов, Потьомкін, Рахманінов, Салтиков, Строганов, Суворов, Тараканов, Татищєв, Тютчєв, Третьяков, Тургєнєв, Ушаков, Чаадаєв, Шереметьєв, Шувалов, Шишков, Юсупов та інші.

Для прикладу, у Баранових записано: “Нащадок роду Баранових мурза Ждан, на прізвисько Баран, а по хрещенню названий Даниїлою, приїхав у 1430 році із Криму”. Доказовою є етимологія прізвищ: Аблязін (від тюрк. аблязі — “повновидий”), Абдулов (від тюрк. абдула — “служник бога”), Арканов (від тюрк. аркан — “товста мотузка з петлею”), Балашов (від тюрк. балаш — “коштовний камінь”), Балдичов (від тюрк. балдак — “кільце”), Борсуков (від тюрк. борсук), Баришников (від тюрк. бариш — “прибуток”), Бекетов (від тюрк. бекет — “вихователь”), Валєєв (від араб. валеї — “опікуватись”), Гайдар (від тюрк. гайда — “вершник”), Ганєєв (від тюрк. гані — “заможний”), Манюров (від тюрк. манур — “переможний”), Єрмак (від тюрк. єрмак — “забава”), Заганшин (від тюрк. святий — заможний), Козаков (від тюрк. казак — “вільний”), Аляб'єв (від тюрк. алі, бей — “високий, рід”), Карєєв (від тюрк. кара — великий, керей — “тюрський рід”), Карташов (від тюрк. карташ — “льодовик”), Кабаєв (від тюрк. кабай — “коліска”), Касаєв (від тюрк. касай — “напівмісяць”), Кокшаров (від тюрк. кокшар — “келих”), Кудухов (від тюрк. кудух — “криниця”), Муслімов (від тюрк. муслім — “покірний богу”), Кутузов (від тюрк. кутуз — “шалений”),

Галлєєв (араб. вищий), Суворов (від тюрк. сувор — “вершник”), Ушаков (від тюрк. ушак — “молодий”), Хадарцов (від тюрк. хадар — “красний”), Чигішов (від тюрк. чегиш — “бій”), Боярський (від тюрк. боярин — “бай, заможний”), Баталов (від тюрк. батал — “укріплена фортеця”), Нагієв (від тюрк. нагі — “чистий”), Бабаєв (від тюрк. Бабай — “баба-дідусь”), Галібін (від тюрк. галіб — “переможець”), Булдаков (від тюрк. булдак — “базика”), Коцєєв (від тюрк. кощей/коши — “стоянка”), Маликов (від тюрк. малік — “принц”), Шакуров (від тюрк. шакур — “благодатний”), Шереметьєв (від тюрк. шеремет — “бідолаха”), Шарапов (від тюрк. — “доблєсть”) та інші.

Слушно згадати, що татарське походження графа Шереметьєва підтверджується і на родовому гербі, де є зображення срібного півмісяця. Російський полководець та державний діяч, учасник військових конфліктів, що їх вела Імперія (1790-ті — 1820-ті р.) О. Єрмолов, чий тюркський пращур вийшли 1506 року з Золотої Орди на службу до Великого князя Василя Івановича, свій родовід починає так: “Нащадок цього роду Арслан-Мурза-Єрмолов, а по хрещенні іменованій Іоанном”. Князі Куракіні поселилися в Тартарії (Московія) за Івана III, ведучи свій рід від Одрея Курака, який був нащадком ординського хана Булгака, визнаного прабабком “великоруських” князів Куракіних та Голіциних, дворян Булгакових. Князі Черкаські походять від ханського роду Інала, праправнук якого - великий князь Кабарди Темрюк Ідаров (Айдаров) на знак підданства направив до Московії свого сина Салтанкула (у хрещенні — Михайло) та дочку Марію, “котра потом была в супружестве за царем Иоаном Васильевичем... Михайло Темрюкович Черкасский “сидел первым в Боярской думе и при перечислении думных списков назывался всегда первым” [15], — свідчить літопис (Не плутати із походженням топоніму “Черкаси”, етимологію якого ведуть від тюркізмів чирі киши або чирі кісі, що означає “люди сили” або “люди армії”. Це тлумачення повністю доводить ідеї тюрксько-слов'янського єднання у боротьбі проти половців у домонгольський період. Або цікавою є версія тлумачення топоніму Черкаси від праслов'янського слова сьгкати (черкати межу), позаяк місто було розташоване на межі Змієвих валів). Канцлер Олександр Горчаков (нащадок татарського посла Карач-Мурзи), дворяни Дашкови, Сабурови, Мансурови, Тарбєєви,

Годунови (ведуть родословну від мурзи Чета, який покинув Орду 1330 року), Глинські (від Мамаєв), Колокольцеви, Тализіни (від мурзи Кучука Тагалдизіна (Тагай-Эльдиза), після хрещення — Яків) та багато інших є видатними родами “руського” столбового дворянства, з благородних татар та тюрків. Втім, ніяк не слов’ян.

Перелік можна продовжити. Так, видатний адмірал Ф. Ушаков є нащадком роду ординського хана Редега. Не менш відомий російський адмірал О. Колчак (турець. колчак — “рукавиця”) належить до роду османського воєначальника Іліаса Колчак-паші, командувача молдавським фронтом турецької армії, а надалі коменданта Хотинської фортеці, узятого в полон фельдмаршалом Х. А. Мініхом; після закінчення війни Колчак-паша селиться у Польщі, а в 1794 році перший з його нащадків, Лук’ян, переселється до Росії та приймає православ’я. Серед науковців: Менделєєв, Павлов, Тімірязєв (рід від Ібрагіма Тімірязєва, що 1408 року приїхав до Московії із Золотої Орди), Мечніков, дослідники півночі Челюскін, Чіріков. У літературі — Достоевський, Тургенєв (з аристократичного ординського ілія мурзи Льва Тургена), Чаадаєв, Язиков, Булгаков, Купрін. У мистецтві — танцівники Анна Павлова, Галина Уланова, Ольга Специвцева, Рудольф Нурієв, а також композитори Скрябін та Танєєв.

Аналіз прізвищ московського дворянства періоду XVI–XIX ст. доводить кількісну перевагу (понад 95%) чисельності дворян, що походять від татар. Решту склали вихідці з Литви, Руси (України), Німеччини, Франції, і ще менший відсоток з інших країн [15; 16; 1]. У XVIII столітті можновладці Росії склали сучасну етнографічну мапу, склали як бажали: цілі губернії були записані в “слов’янство”. Так, Росія стала такою, про яку кипчак із ілія (рід) Турген (письменник Тургенєв) казав: “На тисячу верств одна Росія”. Всього лише триста років тому мешканців Тамбовської, Тульської, Орловської, Рязанської, Брянської, Воронежської, Саратовської й інших областей іменовували “татарами”, а землі сучасної Росії на мапах іноземців позначалися Великою Татарією (або Велика Тартарія), тобто це колишнє населення Золотої Орди. Навіть до цих пір старовинні кладовища в Рязані, Орлі, Тулі називають татарськими. Тому не треба дивуватися, що носіями переважної більшості звичних “руських” прізвищ є нащадки ординців татарського походження.

Яскравим свідченням цього стали роботи ви-

датного італійського історика та мандрівника Олександра Гваньїні (Алессандро Гваньїні де Ріццоні), який детально описує орди (монг. “ордо” або тур. “орта”), тобто народи, етноси, групи, з яких склалася мозаїка народів сучасної Росії. У восьмій книзі наведено перелік та опис “слов’янських груп” XVI століття, з яких склалася ця держава, а саме: Казанське ханство, Козачковська орда, Шибанська орда, Туркменська орда, Ногайська орда, орда Юргенських татар, орда заволзьких татар, Калмицька орда, Шемаханська орда, Башкирська орда, Кеселітська орда, Астраханська орда, Білгородська орда, Тюменська орда та інші. Надалі всі ці орди приймають, здебільшого примусово, православ’я, перетворюючись на “споконвічне руське” населення Російської Федерації. Показовим є опис А. Гваньїні мовного складу “серця” сучасної Росії середини XVI століття — Московії. Хроніка князівств Московських надає нам таке: Водська країна — власна мова, провінція Карела — власна мова, країна Устюг — своя мова, провінція Вологда, Білозеро, Ярославське князівство, Ростовське, Суздальське, В’ятка, Пермська країна — власні мови; провінція Сибір, країна Югра — угорська мова; країна Печора — власна мова, країна Обдорія — власна мова (осередок вогулів та угринів); країна Кондора, країна Лукомор’є, країна Лоппія (принагідно відзначимо, що корінне населення цих районів — черемиси, вогули, мордва — магометанці та язичники). І все це станом на кінець XVI століття [9].

Опис Москви на початок XVII століття знаходимо у свідченнях курляндського купця Я. Рейтенфельса: “...місто являє собою чотири кути, у двох з яких проживають язичники, у третьому — християни, четвертому — мусульмани. Язичники мешкали у районі Поганих Ставів” [11] (за іронією долі зараз ці стави називають Чистими). Також мешканець тогочасної Москви розповідає про компактні групи поселення балтів у міжиріччі Неглінної і Язуи. Цікавим є свідчення англійського дипломата Джеймса Флетчера (1549–1611): “Ежегодный доход Бориса Годунова с поместьев, вместе с жалованием, простирается до 93700 рублей и более, как можно видеть из следующих подробностей. С наследственного имения в Вязьме и Дорогобуже... он получал 6000 рублей в год...” [11]. Зауважимо, мова йде про “руську” еліту початку XVII століття.

Достойне уваги також надзвичайне свідчення,

що знаходимо у “Довідниковому енциклопедичному словнику” 1847 року [18, т. 10], в якому зазначено, що на початку XIX століття в селах Тверської губернії Російської імперії мешкали тисячі збіднілих дворян. Були великі села, де проживали одні “барини”. Також є свідчення російських науковців XIX століття: “В числе тверских дворян есть особенный разряд, который только по правам своим принадлежит к благородному сословию, а по образу жизни и понятиям совершенно отличен. Это так называемые “мелкопоместные дворяне” и “баре”, которых много в Осташковом и, особенно, в Вышневолоцком уездах. В последнем есть даже целые деревни, населенные одними барами. Таковы деревни Хвошня и Стригово. Все эти баре принадлежат к древнему дворянству, и фамилии их записаны в 6-ю родословную книгу; но от размножения своего и постепенного раздробления имений они впали в такую бедность, что большинство из них вовсе не имеют крестьян. Эти баре нигде не служат и уже несколько поколений состоят из недорослей; наиболее имеют сношений с соседними крестьянами. Еще недавно они вели, подобно цыганам, совершенно бродяжническую жизнь, занимаясь исключительно песнями и пригашивая по целым неделям у богатых помещиков” [18]. Тисячі таких “баринів” у XVIII–XIX століттях можна було знайти на теренах центральних губерній Російської імперії, апелюючи до історичної та художньої літератури. І тут не варто дивуватись — це ординарні нащадки прибулого в 1238 році разом із ханом Башметом тюркського роду баринів.

Незаперечливі факти походження “слов’янського” етносу Російської Федерації знаходимо у дослідженнях визначного вченого, засновника російської наукової археології, сина міністра освіти та президента Академії наук “російської імперії” Алексія Сергійовича Уварова. Його батько Сергій Семенович Уваров, автор висловлювання “Православие, самодержавие, народность”, міг би пишатися своїм сином — впливовим вченим у російських академічних та історико-археологічних колах. Роботи А. С. Уварова знищують стереотип та повністю спростовують міф про “слов’янське” походження населення Росії. Російські історики передовсім уникають згадування або роблять вигляд, що зовсім не знайомі з роботами цього видатного вченого. Однак, родоначальник російської археології А. С. Уваров покінчує з теорією

слов’янського походження “руських” у Росії та відновлює правду. У 1850-му році міністр внутрішніх справ Л. А. Перовський доручив А. С. Уварову дослідити землі Новгород та його “україн”. Уваров, натомість, запропонував дослідити землі ніколи до того не досліджені — Суздаль та його “україни”. Граф Перовський дав згоду, після чого до 1854 року були проведені археологічні дослідження в Переяславському, Володимирівському, Суздальському, Юр’євському, Ростовському повітах. За чотири роки було досліджено 164 місцевості, розкрито 7729 курганів, що дає підстави оголосити достатньо точний результат про перебування, звичаї, побут, торгівельні відносини фінського населення цих країв, у даному випадку — народу меря. Були проведені розкопки головних політичних центрів Ростово-Суздальської землі, таких як: Володимир, Ростов, Юр’єв, Суздаль. Членами експедиції були досліджені Кострома, Твер, Москва, Муром, Рязань Ярослав, Можайськ, Коломна, Галич-Мерський. Археологічні знахідки підтвердили проживання на цій землі фінської мері, починаючи з VI–VII до XIX століття включно. Фінський етнос заселяє ці простори до сьогодні. З ним пов’язані тисячі фінських назв сіл, міст, річок, урочищ. А. С. Уваров надає перелік сотні, не належних до слов’янської мови, назв Ярославської, Володимирської, Костромської та Московської областей: Шувльїно, Шупалово, Шипуліно, Шутарово, Брембола, Сорпово, Вєськово, Шокшово, Вєсь, Кіжала, Саурово, Гекма, Тара, Учма, Шопша, Лохово, Воржа, Бікань, Юкша, Сора, Вологдіна, Тума, Шухра, Волочіно, Маймори, Кострома, Вологда, Воліно, Тумбаль, Ворсіно, Воржа, Вонгодиці, Номаа, Какша, Москва, Кергуй, Некоуз, Вигор, Сагда, Лушма, Мича, Ягорбіно, Андоба, Шуда, Чухлома, Ізма, Печєнга, Хомкіно, Воча, Бакі, Дешано, Урень, Надога, Молога та інші. Також назви фінських річок (тільки на літеру В): Волготня, Вончила, Вослома, Волга, Ворга, Вокшера, Вольга, Ворсма, Вонога, Вонгиль, Войга і тому подібне. За висновками професора А. С. Уварова, навколо постійно осілого населення мері (центральна область Росії) проживає фінський етнос — мурома, черемиси, вєсь, мордва та інші.

Отже, основними доказами неслов’янської культури “руських” Російської Федерації, знайденими в курганах, є:

1. Одяг та прикраси — мері надавали перевагу обручам на шиї, бусам, по дві сережки у вухах та

особливо підвіскам у вигляді конячок, обручам на зап'ястях та вище ліктя, що зовсім не характерне для культури слов'янських поховань. Слов'янки носили буси тільки зеленого кольору, чого не було у фінів. Сучасник того часу арабський літератор Ахмед-Ібн-Фадлан писав: "...на Русі (Україна) платили по одному драхему за одну зелену бусу. За язиком можна було сплутати Мерю з Вессю, Мордву з Муромою, але ж не зі слов'янською (українською) мовою" [19].

2. Форма курганів — для фінського поселення властива кругла форма курганів, конусоподібна, для слов'янських поховань — довгаста. Отже, одним із основних висновків експедиції А. С. Уварова, згідно мапи розкопок, що відповідає сучасній Російській Федерації (Московії) аж до кордонів з Україною (Русь), було те, що не знайшлося жодного слов'янського кургана на цій території.

3. Релігійно-культурний контекст поховань — до початку XIII ст. спостерігаються 100% поганські захоронення на території сучасної Росії (Московії). До початку XVII ст. ця частка зменшується до 75%. Для фінського поховання характерне хаотичне, а частіше групове захоронення, на відміну від християнського, у яких тіла зорієнтовані на схід зі схрещеними руками, дуже часто наявні сліди кремації. Спадковість традицій поховань, збережена наступними поколіннями, дає підстави стверджувати, що цей народ постійно проживає на цих теренах до сьогодні. Міф про прийняття християнства на Московії одночасно з Руссю (Україною) не витримує жодної критики. Достатньо згадати спогади лівонського купця XVII століття, мешканця Москви: "Москва на той час являє собою чотири кути, у двох з яких живуть поганці, третьому — християни, четвертому — мусульмани. Язичники мешкають у районі поганих ставів..." [19].

4. Економічна культура, монети — монети, оскільки це один із важливих артефактів археологічних розкопів, що свідчить про єдиний народ, єдину валюту, територію, економіку та державу. Отже, граф А. С. Уваров та його група у близько 8 тисячах курганів виявили понад 8 тисяч монет. Більше ніж 300 монет періоду XI–XIII ст., серед яких не було жодної київської монети. Також не виявлено ці монети за більш ніж шість століть на землі меря (з 980 по 1580 роки). Здебільшого це монети з Волзької Болгарії, Хорезма, Візантії, невелика кількість зі Скандинавії та, звісно, власні монети

Золотої Орди, які карбувались у місті Наровчат.

5. Примітивність культури побуту мері та знарядь праці — за свідченнями посла Франції Людовика Вільгельма де Рубрука, який відвідав "країну царя Сартаха" (територія центральної Росії) у 1254 році — країну Моксель (найменування Московії до XIII століття, зауважте, не Русь! — *В.Р.*) заселяють чисті язичники, які не знають міст, живуть у маленьких хатках по лісах [19]. Тому не дивно, що під час розкопок великої кількості курганів, А. С. Уваров не знайшов біля них великих сіл та міст. Правдиві свідчення Вільгельма де Рубрука суголосні з результатами сумлінної праці археолога графа Уварова [19].

Наведений аналіз дає підстави стверджувати, що літописні зводи, які начебто "знайшла" екатерининська комісія у XVIII столітті, є продуктом відвертої фальсифікації історії. Як наслідок, лопається теорія повільного перетікання слов'янської культури (в'ятичів) у сучасні області Російської Федерації. Дослідження Уварова перекреслюють повністю теорію про те, що в XII столітті столиця Русі переходить до Володимира, а Київ, буцімто, слабшає через міжусобиці. Як бачимо, свідчення Вільгельма де Рубрука, Плана де Карпіні, Юліана Угорського, Бенедикта Польського, Ала-ад-дін-Джувайні, Рашид-ад-Дина, Джеймса Флетчера, Еріка Палмквіста, Марко Фоскарині, Олександра Гванніні та інших, що держава Моксель (Московія) — країна вкрай відстала, не має великих поселень, а населення, переважно, мешкає по лісах та землянках, підтверджені результатами розкопок Уварова.

Принагідно відзначимо: істинність результатів археологічних досліджень А.С.Уварова стає зовсім не прийнятною для новонародженого тирана сучасної Росії — Путіна. "Трагізм" російських "вчених під козирок" в тому, що написати "на замовлення" можна все, що завгодно, будь-які "історичні трактати та літописи", однак археологічні наукові дослідження, артефакти — річ незламна. Російська історична писанина була започаткована ще Іваном III (Улу-Мухаммедом, царем татарського походження), продовжена Василем III, Іваном IV та їх нащадками. Для фальшування історії та написання "своїх" російський імператор Петро Олексійович Перший (син княжни Наталії Нарішкиної, дочки татарського мурзи Ісмаїла Наріша) запрошує досвідчених німецьких істориків Шлецера, Міллера, Байера. "Недолуга" Катерина II присвятила десять

років свого життя написанню російської “історії”. За її розпорядженням створюється та працює у 1783–1792 р “комісія по сложенію российской истории”, що очолює граф А. П. Шувалов. Склад комісії доволі переконливий, такі визначні особистості, як: статс-секретар А. В. Храповицький, І. І. Лепехін, П. С. Палас, І. М. Болтін, М. М. Бантиш-Каменський, І. П. Єлагін, А. І. Мусін-Пушкін, О. І. Малиновський підготували велику кількість літописних зводів, “нібито випадково знайдених”. Втім, автор “Скіфської історії” Андрій Лизлов за вивчення у XVII ст. монастирських та міського московського архівів (завідувачем останнього був його батько) не зустрів жодного “літописного зводу”. Великому Данилу Туптало, знавцю історії, філософу, “зводи” також не відомі. У XVII–XVIII ст. традиції фальсифікації продовжують історики Татищев, Ключевський, Ломоносов, Карамзін, Шахматов, Спіцин, Соловйов тощо.

Підсумовуючи, можна сказати, що культурологічні засади самоздійснення Російської Федерації аж ніяк не вписуються в домінанту слов’янської культури, є штучним продуктом держави з типовим ординським мисленням.

Надто суттєвим підтвердженням культурологічного фіаско слов’янського коріння населення Російської Федерації є дослідження видатного російського вченого XIX століття, професора краніології А.П. Богданова. Російські ідеологи, звісно, не поспішають згадувати ці роботи, існування яких замовчують в академічних кругах Росії, наче нічого ніколи не було. Втім, у “Великій радянській енциклопедії” зауважено: “...професор А. П. Богданов один із засновників антропології Росії... засновник перших антропологічних закладів і популяризатор природничо — наукових знань...”. Цей науковець був професором Московського університету (з 1867 р.) і членом-кореспондентом Петербурзької академії наук (з 1890 р.), сприяв розвитку антропології — “науки про походження та еволюцію людини, формування людської раси, про нормальні варіації фізичної будови тіла людини” [8, 107].

Професор А. П. Богданов, вивчаючи фінську культуру мері, у праці “Курганне плем’я Московської губернії” приділив значну увагу краніологічним дослідженням будови черепа людини. Відповідно до світових стандартів, череп людини характеризується за трьома основними антропологічними типами: доліхоцефалія, мезоцефалія,

брахіцефалія. Медична енциклопедія так визначає ці три будови черепа: “Брахіцефалія — короткоголовість. Форму черепа відрізняємо великим відношенням показника найбільшої ширини голови до її найбільшої довжини. Вираховується по формулі: $(V:A) \times 100$, де А — повздовжій діаметр голови від надбрівної точки (глабела) до потиличної, В — поперековий діаметр між точками тімені” [20, 10]. Наведений вище індекс був вирахований 1842 року шведським антропологом А. Реціусом. Таким чином, брахіцефалія- короткоголовість, характеризується індексом 81,0 та вище; доліхоцефалія — довгоголовість, характеризується індексом 55 — 74,9; мезоцефалія — знаходиться між брахіцефалією та доліхоцефалією й має індекс 76,0 — 80,9.

Відповідно до світових стандартів, слов’яни є носіями індексу брахіцефалів — 81,0 і вище.

Антропологи К.М.Бер, А.П.Богданов, Ф.П.Ландцерт провели паралельні дослідження курганів селища Доброва Володимирської губернії, розкопаних професором А. П. Уваровим. Основний висновок, який зробили антропологи А. П. Богданов, К. М. Бер, Ф. П. Ландцерт, дослідивши майже 8 тисяч розкопів А. П. Уварова, такий: “Черепи мають показник індексу 55–74 (довгоголові). Черепи дуже схожі на черепи казанських татар, причому проміжні, якби вони були змішані з фінами” [19, III].

Наведемо результат проведених досліджень курганів, що науково доводять антропологічний зріз сучасної Росії [5; 6; 7], а саме, доліхоцефали: Московська губернія — індекс 74,7; Верейська — 72,8; Звенигородська — 73,4; Подольська — 73,3; Коломенська — 75,0; Рязька — 73,4; Бронницька — 72,1; Богородська — 74,8.

На відміну від черепів території Руси-України, що характеризують слов’янський тип, а саме — брахіцефали: воронезькі українці — 83,0; харківські українці — 83,4; полтавські українці — 83,5; київські українці — 84,4; волинські українці — 82,1; таврійські українці — 84,5; кубанські українці — 82,6; херсонські українці — 83,7; галицькі українці — 84,4; подільські українці — 85,2; буковинські українці — 85,1; закарпатські українці — 85,0; катеринославські українці — 83,3.

Найбільш відчутного удару по теорії культури московського слов’янства нанесла саме російська археологія та антропологія. Результати потужної кількарічної праці та основні висновки досліджень, що зроблені саме цими науковцями такі: населен-

ня, яке проживало в колись Російської Федерації (Велика Руська рівнина) повністю відрізняється від слов'янського культурного етносу; різне за антропологічними, археологічними, історичними, економічними та культурологічними аспектами населення Російської Федерації (так звані руські) є народом іншої — неслов'янської культури та не має у своєму корені слов'янського начала. Усе, що пов'язане з культурою Руси (України), безсумнісно та нахабно вкрадене “московською державою”. Московсько-ординський вірус упродовж кількох століть насаджує свій ген у тіло культури Руси-України, тим самим сприяє породженню мутантної культури — нежиттєспроможної ідеології за назвою “Руський мир”. Це оптично-ілюзорно спотворене тіло, що волає про цілісність новоутворення, опираючись на перебрану на себе історію Русі Київської, привласнення її книг, учених, не говорячи вже про реліквії та історичні договори. Останні спалені чи переписані собі на користь. Росія, як дочка диких кочівників та правонаступниця Золотої Орди, жила й продовжує жити грабунком, руйнацією інших та насиллям. Росія, як трутень, проникає в тіло здорової іноземної культури та висмоктує з нього всі живильні соки, завдяки чому набуває до небачених розмірів. Згадаємо Катерину II, яка охоче проголошувала любов до демократії “ззовні” у листуванні із найпрогресивнішими мислителями того часу. Натомість, Вольтер у листах до імператриці зазначав, що Європа знає тільки одну Русь — Київську. Сьогоднішня Орда — Російська Федерація — продовжує у XXI столітті татаро-монгольську експансію (зокрема, культурну), маючи у своєму арсеналі кібер-, інформаційно-психологічну зброю та ядерний кийок.

Карне керівництво Росії (імперії, а згодом — федерації) за всіх часів свідомо йде проти людяності, приховуючи від світу велику історичну спадщину Золотої Орди: історичне документознавство Руси (України), Литви, Польщі, Кримського Ханства. Чого тільки варті понад 2 тисяч книг та сувоїв Хара-Хото, віднайдених експедиціями професора П. Козлова 1907–1909 та 1926 р. і доправлених до Росії всупереч інтересам Монголії: Литовська Метрика, що була вивезена під час третього поділу Речі Посполитої або спалена ханська бібліотека в Бахчисарай військами фельдмаршала Мініха; оригінали літопису Руського та інших документів у Лаврських архівах. До сьогодні ці свідчення при-

ховуються від світового людства. Що приховують ті зловмисники, крадії чужої історії та назви?

Росія, як радикально-авторитарна держава, мілітаристична політика якої дозволяє кваліфікувати наявність і системність фашистської ідеології, характерними ознаками якої є культ особи (Петро Перший, Ленін, Сталін, Путін), тоталітаризм; ідея постійної війни, панування, єднання й мобілізації народів та держави проти всіх (від політики міфічного “собірання земель Руси” за часів Петра Першого до сучасного “Русского мира” Путіна — а у дійсності відвертого військового захвату, пригноблення й пограбування сусідніх народів), у всі часи продукувала міфи та хибне уявлення щодо спільності історії Руси та Московії (Тартарії), а в подальшому Російської імперії. Ці упорядковані та структуровані “витвори” російської академічної історико-культурологічної думки набули загрозливого обсягу викривленої/переписаної інформації.

На думку нобелівського лауреата, видатного російського вченого Івана Петровича Павлова, джерелом фашизму став більшовицький переворот в Росії: “...я понад усе бачу схожість нашого життя з життям азіатських деспотій. За хворобливої нервової системи у її парадоксальному стані втрачається сприйнятливості до дійсності, але лишається сприйнятливості тільки до слів. Слово починає змінювати дійсність. У такому стані знаходиться все російське населення. Російська людина має таку слабку мозкову систему, що вона не здатна сприймати дійсність як таку. Для неї існують тільки слова. Її умовні рефлекси координовані не з дійсністю, а зі словами” [10].

На сьогодні московсько-кремлівський фашизм, російська політична система, постає перед нами як недемократична, оскільки демократизм несе руйнацію авторитаризму у Росії. Ознаками останньої є етатизм, гіпернаціоналізм (“Руський мир”), гіперкульт особи верховного лідера. Слушною для Російської Федерації є думка губернатора Луїзіани Г'юї Лонга, який свого часу зазначив, що, коли фашизм прийде до Америки, він називатиме себе антифашизмом. На жаль, у сучасній Росії відбувається мілітаризація суспільства, економіки — створюються воєнізовані формування (нацгвардія, ЧВФ “Вагнер” тощо), війна проти всіх стає святом обов'язком. Показовим є визнання Путіним свого захоплення міністром пропаганди гітлерівської Німеччини доктором Геббельсом, якого на зустрічі

2014 року із представниками єврейських общин назвав “талановитою людиною, яка добивалася свого” та процитував: “Чим нахабніша брехня, тим охочіше в неї повірять”. Тому путінська Росія визнала вдалою маніпуляцію інформацією задля анексії Криму та війни на Донбасі, скориставшись напрацюваннями пропагандистської машини нацизму. Російський фільм “Крим. Шлях на батьківщину” — за ледве не точна копія пропагандистської стрічки Третього Рейху “Німецькі Судети повертаються на Батьківщину”. Різниця тільки у дійових особах — замість “правильної анексії Криму”, тоді “захисцями” німців Судетської області Чехословаччини, яким, начебто, забороняли розмовляти німецькою та й взагалі хотіли знищити.

Як і вісім століть тому Україна практично наодинці протистоїть агресивній навалі східної “культури” як у прямому, так і переносному розумінні. Кремлівська деспотія уже кілька століть незаконно називає себе Руссю, більш того, апологетом руської культури, тим самим забиває в нестійку свідомість європейського обивателя брехливу думку, що Російська Федерація — то і є руська культура, а Україна — це її законна земля. Такі заяви й дають підстави легалізувати її територіальну агресію. Розглядати Україну і Росію як єдиний культурологічний простір, не тільки велика помилка, але й великий злочин для слов’янської культури. Зупинити агресивну та брехливу місію Російської Федерації є життєво важливим загальноєвропейським завданням.

Література:

1. *Баскаків Н. А.* Русские фамилии тюркского происхождения. — М.: Наука, 1979.
2. *Белинский В. Г.* Статьи и рецензии. 1842–1843 / В. Г. Белинский. — Т. 6. — М.: Издание академии наук СССР, 1955. — 286 с.
3. *Белінський В. Б.* Москва ординська: Історичне дослідження. — К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 2015. — 656 с.
4. *Билокуров С. А.* О посольском приказе. — М., 1906.
5. *Богданов А. П.* Курганное племя Московской губернии (Из Московских Университетских известий). — М., 1865. — №3.
6. *Богданов А. П.* Материалы для антропологии курганного периода в Московской губернии // Известия Общества любителей естествознания, состоящего при Императорском Московском Университете. — М., 1867.
7. *Богданов А. П.* Меряне в антропологическом отношении (Из протоколов антропологической выставки). — М., 1879.
8. Большая советская энциклопедия: [в 30 т.] / гл. ред. А. М. Прохоров. — 3-е изд. — М.: Советская энциклопедия, 1969–1978. — С. 107.
9. *Гваньїні О.* Хроніка Європейської Сарматії / Упорядкув. та пер. з пол. Юрія Мицика. — 2-ге вид., доопрац. — К.: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2009. — 1006 с.
10. *Гредескул Н. А.* Условные рефлексы и революция: [По поводу выступления академика И. П. Павлова]. — Журнал “Звезда”. — СПб, 1924. — №3. — С. 149–164.
11. *Исаак Маса.* Краткое известие о Московии в начале XVII столетия. — М., 1937.
12. *Карамзін М. М.* Історія держави Російської: в 12 т. — М.: Моск.раб.слог., 1993–1994.
13. *Ключевський В. О.* Історичні портрети. — М., 1990.
14. *Пушкарєв А. В.* XV століття, Хани та катаклізми. — СПб, 2006.
15. Родословная книга Князей и Дворян Российских и выезжих из Орды. Часть 1 / Издание по самовернейшим спискам. — М.: Университетской Типографии у Н. Новикова, 1787.
16. Родословная книга Князей и Дворян Российских и выезжих из Орды. Часть 2 / Издание по самовернейшим спискам. — М.: Университетской Типографии у Н. Новикова, 1787.
17. *Смірнов М. І.* О князях Мещерских XIII–XV століття. — Рязань, 1904.
1. *Baskakiv N. A.* Russkyye famylyy tiurkskoho proyskhozhdenniya. — М.: Nauka, 1979.
2. *Belynskiy V. H.* Staty y retsenzyy. 1842–1843 / V. H. Belynskiy. — Т.6. — М.: Yzdanye akademyy nauk SSSR, 1955. — 286 s.
3. *Bielinskiy V. B.* Moskva ordynska: Istorychne doslidzhennia. — К.: А-ВА-ВА-НА-ЛА-МА-НА, 2015. — 656 s.
4. *Bylokurov S. A.* O posolskom prykaze. — М., 1906.
5. *Bohdanov A. P.* Kurhannoe plemia Moskovskoi hubernyy (Yz Moskovskyykh Unyversytenskykh yzvestiy). — М., 1865. — №3.
6. *Bohdanov A. P.* Materyaly dlia antropohohyy kurhannoho peryoda v Moskovskoi hubernyy // Yzvestiya Obschestva liubytelei estestvoznaniya, sostoishcheho pry Ymperatorskom Moskovskom Unyversytete. — М., 1867.
7. *Bohdanov A. P.* Meriane v antropohohycheskom otnoshenyy (Yz protokolov antropohohycheskoi vystavky). — М., 1879.
8. *Bolshaia sovetskaia entsyklopediya:* [v 30 t.] / hl. red. A. M. Prokhorov. — 3-e yzd. — М.: Sovetskaia entsyklopediya, 1969–1978. — S. 107.
9. *Hvanini O.* Khronika Evropeiskoi Sarmatii / Uporiadkuv. ta per. z pol. Yuriia Mytsyka. — 2-he vyd., dooprats. — К.: Vyd. dim “Kyievo-Mohylianska akademiia”, 2009. — 1006 s.
10. *Hredeskul N. A.* Uslovnye refleksy y revoliutsiya: [Po povodu vystupleniya akademyka Y. P. Pavlova]. — Zhurnal “Zvezda”. — SPb, 1924. — №3. — S. 149–164.
11. *Ysaak Masa.* Kratkoe yzvestye o Moskovyy v nachale XVII stoletiya. — М., 1937.
12. *Karamzin M. M.* Istoriia derzhavy Rosiiskoi: v 12 t. — М.: Mosk.rab.sloh., 1993–1994.
13. *Kliuchevskiy V. O.* Istorychni portrety. — М., 1990.
14. *Pushkarov A. V.* XV stolittia, Khany ta kataklizmy. — СПб, 2006.
15. *Rodoslovnaia knyha Kniazey i Dvorian Rossyiskyyh y vyezzykh yz Ordy.* Chast 1 / Yzdanye po samoverneishym spyskam. — М.: Unyversytetskoi Typohrafyy u N. Novykova, 1787.
16. *Rodoslovnaia knyha Kniazey i Dvorian Rossyiskyyh y vyezzykh yz Ordy.* Chast 2 / Yzdanye po samoverneishym spyskam. — М.: Unyversytetskoi Typohrafyy u N. Novykova, 1787.
17. *Smirnov M. I.* O kniazikh Meshcherskykh XIII–XV stolittia. — Riazan, 1904.

18. Справочный энциклопедический словарь: в 12 т. — К.: Крайя, 1847 — 1855.
19. Уваров А. С. Меряне и их быт по курганным раскопкам. — М.: Синодальная типография, 1872.
20. Червяк П. І. Медична енциклопедія. Видання третє, доповнене. — К.: Просвіта, 2012. — 1504 с.
21. Юрченко А. Г. Христианский мир и Великая Монгольская империя. Материалы францисканской миссии 1245 года. — СПб.: Евразия, 2002.
18. Spravochnyi entsyklopedycheskyi slovar: v 12 t. — K.: Kraiia, 1847 — 1855.
19. Uvarov A. S. Meriane y ykh byt po kurhannym raskopkam. — M.: Synodalnaia typohrafiya, 1872.
20. Chervyak P. I. Medychna entsyklopediia. Vydannia tretie, dopovnene. — K.: Prosvita, 2012. — 1504 s.
21. Iurchenko A. H. Khrystyanskyi myr y Velykaia Monholskaia ymperyia. Materyaly frantsyskanskoi myssyy 1245 hoda. — SPb.: Evraziya, 2002.

Рябенский Валентин Степанович

Украина — Россия: культурологические отличия

Аннотация. В статье рассматривается вопрос, что стал поводом для дискуссий многих поколений. Попытки сформировать на протяжении столетий устойчивое восприятие однородности украинского-российского культурологического пространства в сознании многочисленных поколений является своеобразным догматическим пленом. Определение культурологических различий в ментальности народов, которые являются географическими соседями, в определенной степени, может вызвать когнитивный диссонанс — психологический дискомфорт. Впрочем, в пользу указанного свидетельствуют приведенные в статье данные о происхождении и семантике имен и фамилий исторических фигур Российской империи; совокупность признаков формирования финно-тюркской исторической общности современной России — заселение Мещеры (Среднерусская равнина) татарскими ильями и постепенное их срастание с коренным финским населением Московии, а в будущем Российской империи. Публикация знакомит с археологическими исследованиями графа А. С. Уварова, проведенными по результатам раскопок курганов мере, а также с выводами краниологических исследований профессоров А. П. Богданова, К. М. Бэра.

Ключевые слова: славянский этнос, татарские ильи, краниологические исследования, культурологические отличия, этимология имен и географических названий.

Valentyn Riabenkii

Ukraine — Russia: Culturological Differences

Summary. The article deals with the question that became the cause for discussions of many generations. An attempt to form during centuries proof perception of homogeneity of Ukrainian-Russian culturological space inconsciusness of numerous generations is a kind of dogmatic captivity. The definition of culturological differences in the mentality of peoples who are geographic neighbours, to a certain extent, can cause cognitive dissonance — psychological discomfort. However, in the interest of the above, the data given in the article on the origin and semantics of the names of the historical figures of the Russian Empire are evidenced; the aggregate of signs of the formation of the Finno-Turkic historical community of modern Russia — the settlement of Meshchera (Middle Russian Plain) by Tatar allies and their gradual merging with the indigenous population of Muscovy, and in the future of the Russian Empire. The publication introduces the archaeological findings of Count A. Uvarov, conducted on the results of excavation of burial mounds, as well as with the conclusions of craniological researched carried by Professors A. Bohdanov and K. Ber. Russia, as a radical authoritarian state, whose militaristic policy allows us to qualify the existence and systematic nature of fascist ideology, whose characteristic features are the cult of a person (Peter the First, Lenin, Stalin, Putin), totalitarianism; the idea of a permanent war, domination, unity and mobilization of peoples and the state against all (from the policy of mythical “gathering of the lands of Russia” during the days of Peter the Great to the modern “Russian world” of Putin — but in the reality of frank military capture, oppression and robbery of neighbouring peoples), in all times produced myths and misconceptions about the commonality of the history of Russia and Muscovy (Tartarus), and in the future the Russian Empire. These well-ordered and structured “works” of Russian academic historical and cultural thought have assimilated a distorted amount of distorted / rewritten information. For some centuries, the Kremlin despotism has illegally called itself Russia, moreover, an apologist for Russian culture, thereby clapping the false belief in the unstable mind of the European inhabitant that the Russian Federation is a Russian culture, and Ukraine is its legitimate land. Such statements give grounds for legalizing its territorial aggression. Considering Ukraine and Russia as the only culturological space, is not only a big mistake, but a great crime for Slavic culture. Stopping the aggressive and false mission of the Russian Federation is a vital European-wide task.

Keywords: Slavic ethnos, Tatar allies, craniological researches, cultural differences, etymology of names and geographical names.

Стаття надійшла до редакції 11.05.2018